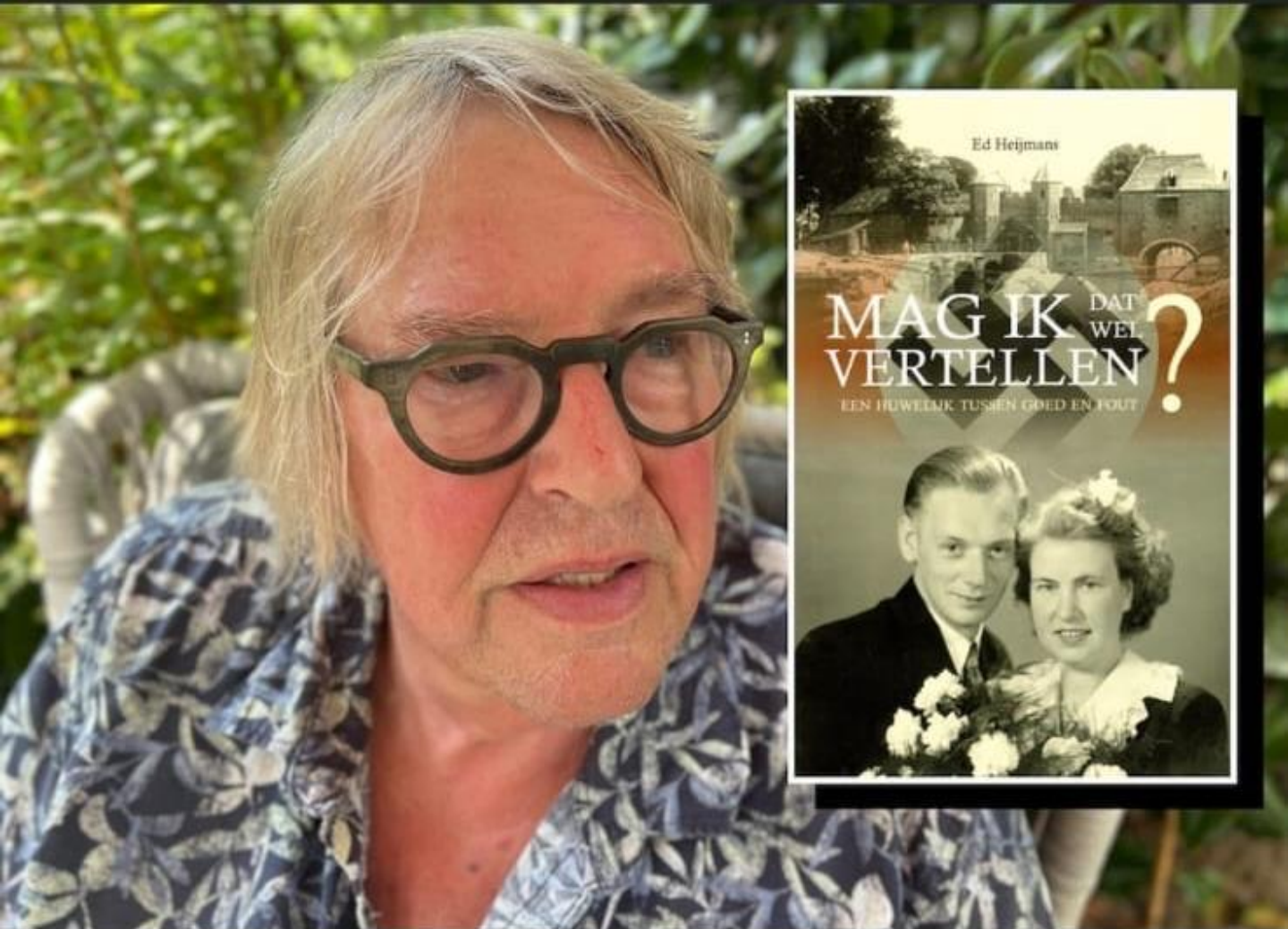

- ▲ De moeder van Amersfoortse Jan Wunderink (71) was NSB'er, en zijn vader zat in een Jappenkamp tijdens de Tweede Wereldoorlog. Inzet: het boek. © Jan Wunderink

Jans moeder was 'fout' in de oorlog, en zijn vader 'goed': de Amersfoorter vertelt erover in een boek

Ynske Boersma

15 augustus 2025, 8:00 • update: 8:00

Op 15 augustus 1945 capituleerde Japan en kwam de Tweede Wereldoorlog ten einde.

Amersfoorter Dob Wunderink was krijgsgevangene in een Jappenkamp. Na de oorlog trouwde hij met Ans Kroes, overtuigd NSB'er. Maar praten over haar foute verleden was taboe in het gezin. Zoon Jan maakte er een boek over.

Beiden waren getekend door de oorlog. Ans groeide op in een NSB-gezin, dat voor de oorlog naar Amersfoort verhuisde. Als rechtschapen NSB-dochter zat ze bij de Nationale Jeugdstorm, en later werkte ze bij de Nationale Arbeidsdienst van de Duitse bezetters in Nederland.

Krijgsgevangene in een Jappenkamp

Ans was 'fout', kortom. In tegenstelling tot haar man, die aan de 'goede' kant van de geschiedenis had gestaan. De jonge Dob meldde zich in 1940 aan voor het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL), en stak de oceaan over

naar Indonesië - toen nog een Nederlandse kolonie - om te vechten tegen de Japanners.

Mijn vader hield mijn moeder uit de luwte. Zodat mensen er niet naar zouden vragen

Jan Wunderink

Die pakten hem al snel op, en zo belandde hij als krijgsgevangene in een Jappenkamp. Pas na de capitulatie van Japan, 15 augustus 1945, keerde Dob terug naar Nederland, waar hij weer bij zijn ouders in Amersfoort introk en

uiteindelijk een gezin stichtte met Ans.

Maar praten over dat oorlogsverleden was taboe in het gezin. Zijn vader vertelde weinig over de ontberingen die hij had doorstaan in zijn tijd als krijgsgevangene, waarbij hij meebouwde aan de beruchte Birma-spoorlijn. Zijn verhalen daarover bleven bij 'heldenanekdotes,' blikt Jan terug. „Dan liet hij de kogel zien die hij in zijn voet had gehad.”

NSB-verleden verstopt in de linnenkast

En Ans' verleden zou überhaupt nooit ter sprake komen. Jan ontdekte het geheim toen hij op

13-jarige leeftijd op ontdekkingstocht ging in de linnenkast van zijn ouders. Daar trof hij - alweer tussen de lakens - een fotoalbum aan, met foto's van zijn moeder voor een klas met Duitse officieren, met hakenkruizen en al.

„Ik schrok me dood. Snel nam ik een besluit. Niemand mocht hiervan weten.” Wie er wel van wist, dat weet Jan niet. „Mijn vader hield mijn moeder uit de luwte. Zodat mensen er niet naar zouden vragen.”

Het er niet over kunnen praten, deed me voelen als een band die steeds verder werd opgeblazen

Jan Wunderink

Hij beschrijft zijn jeugd als liefdevol maar ook geladen. „Mijn ouders waren twee getraumatiseerde mensen. Toen ze ouder werden kregen ze veel ruzie. ‘Je bent met een Duitse officier naar bed geweest,’ hoorde ik mijn vader tegen mijn moeder zeggen.’ Op mijn achttiende ging ik daarom snel uit huis.”

‘Mag ik dat wel vertellen’

Pas tientallen jaren later zou Jan er met zijn moeder over kunnen spreken. „Op 70-jarige leeftijd kreeg ze een depressie. Ik nam haar mee naar een kliniek. Die lag naast Kamp Amersfoort, waar ze gevangen had gezeten. Toen begon ze dingen te vertellen. Maar ze zei ook: ‘Jan, vraag me niets, want dan kan ik twee weken niet slapen.’”

„Maar ik had graag wel meer willen weten”, zegt Jan. Later zou hij zelf op onderzoek uitgaan, in de archieven over de oorlog. Maar ook op hem woog de geschiedenis

zwaar. „Het er niet over kunnen praten, deed me voelen als een band die steeds verder werd opgeblazen.”

En zo besloot hij zelf zijn verhaal te doen, in het boek ‘Mag ik dat wel vertellen,’ geschreven door schrijver en vriend Ed Heijmans. Aanvankelijk wilde hij dat alleen voor zijn eigen familie doen. Maar het resultaat beviel hem zo goed, dat hij besloot het in eigen beheer uit te geven. En zo is de druk eindelijk van het ventiel af. „Mijn generatie hoeft zijn mond niet meer te houden.”

Ed Heijmans

MAG IK DAT WEL VERTELLEN?

EEN HUWELIJK TUSSEN GOED EN FOUT

